

Nives Sironić-Bonefačić

GIOVANNI FREDDI: DIDATTICA DELLE LINGUE MODERNE,
Minerva Italica, Bergamo, kolovoz 1979.

Radi se o vrlo pristupačnom djelu koje sustavno razrađuje temeljne probleme nastave stranih jezika. Na temelju vrlo bogate lingvističke, psiholingvističke i sociolingvističke literature autor iznosi svoje stavove o didaktici modernih jezika¹, o odnosu čovjeka i obrazovanja, o funkcijama govora i kreativnosti u nastavi jezika, o odnosu jezika, kulture i civilizacije, o programiranju, o jezičnom laboratoriju, o općem jeziku i jeziku struka u nastavi, kao i o vrednovanju znanja i testiranju. Ove teme obrađene su u prvih osam poglavlja prvog dijela knjige koji ima i svoj podnaslov: »Problemi i prijedlozi.«

Drugi dio je kraći, a sadrži već objavljene autorove radove. Radi se o četiri poglavlja pod zajedničkim naslovom: »Studije i projekti.«

Prvo poglavlje drugog dijela knjige posvećeno je Robertu Ladu, a objavljeno je 1974. kao predgovor talijanskom izdanju prijevoda: »R. Lado — Language Teaching: A Scientific Approach«. Autor upozorava na utjecaj R. Lade na razvoj glotodidaktike u Italiji.

Drugo je poglavlje studija objavljena 1977. kao predgovor rječniku: A. G. Sciarone — Vocabolario fondamentale della lingua italiana, Minerva Italica, Bergamo.

Slijede dva projekta. Prvi, izrađen 1972/73. ostvaren je zasad tek djelomično, a predviđa posebne programe na videokazetama za usavršavanje nastavnika jezika. Drugi je projekt ITALS (italiana — lingua straniera) izrađen 1973. u okviru kontrastivnih istraživanja Centra za primijenjenu lingvistiku iz Brescie. Taj je projekt prikazan na Svjetskom kongresu AILE 1975, kao i na drugim kongresima i međunarodnim simpozijima. Projekt obuhvaća kontrastivno proučavanje talijanskog i drugih jezika (engleskog, njemačkog, francuskog i španjolskog). Ciljevi projekta su:

1. širiti talijanski jezik i kulturu u evropske i vanevropske zemlje,
2. povećati interes za učenje stranih jezika u Italiji,
3. omogućiti talijanskim emigrantima u Evropi lakše jezično uklapanje u nove sredine.

¹ Autor je protiv upotrebe naziva živi jezici, jer jezik je instrument komunikacije pa prema tome ne može biti ni živ ni mrtav. Klasični jezici imaju svoju povijest, ali nemaju više semantičkog razvoja, nemaju situacijskog konteksta. Moderni jezici imaju svoj povijesni razvoj, ali oni se i dalje razvijaju u svojem situacijskom kontekstu.

Istraživanja u okviru ovog projekta obuhvaćaju fonološku, morfosintaktičku i leksičku razinu i već su dala vrijedne rezultate.

Oba dijela knjige povezana su autorovim dosljednim stavom prema znanstvenom pristupu didaktici stranih jezika. Autor je svjestan da su u didaktici još prisutne kontradiktorne težnje i da je sinteza još daleko. Didaktika bi u svojoj metodologiji znanstvenog istraživanja morala voditi računa o modelima i rezultatima drugih znanosti (lingvistike, psiholingvistike, sociolingvistike itd.) i razraditi njihovu psihopedagošku i odgojnu komponentu.

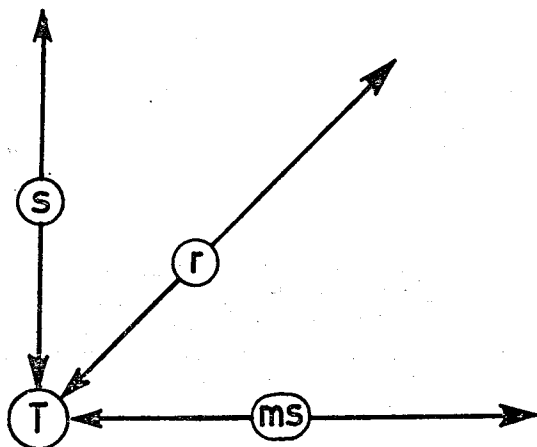
Curriculum i podjela gradiva u didaktičke cjeline rezultat su novih tehnika rada, programiranja i mjerenja. Curriculum je tok planiranja nastavnog procesa na temelju točno određenih odgojnodidaktičkih ciljeva, karakteristika učenika i njihove sociolingvističke i socioodgojne sredine. Važno je da se rad dijeli na etpe, a na kraju se rezultati mjere i vrednuju. Nastavni program ne smije biti samo nabrojanje ciljeva i sadržaja rada uz naznaku nastavne metode, već se u njega mora uklopiti i planiranje eksperimentalnog rada, kao i usavršavanje nastavnika.

Autor iznosi svoje mišljenje o situacijskom i funkcionalnom pristupu uz kratak osvrt na lingvističke teorije koje su do tih pristupa dovele i zaključuje da integrirani pristup nastavi jedini mobilizira sve mogućnosti ličnosti učenika i okoline.

Nakon analize komunikacije i funkcija govora autor ističe važnost metalingvističke funkcije govora jer je opis sustava važan za sistematizaciju gradiva. Jezik je u dinamičnom odnosu s kulturom naroda pa zato u dekodiranju poruke treba posjedovati i sociosituacijsku kompetenciju koja djeluje na razini poruke i njezina konteksta (paralingvističkog i ekstralingvističkog). Individualizacija je osnovni princip u nastavi. Upotreba jezičnog laboratorija je korisna ako postoji razrađen materijal i ako se rad kombinira s radom u razredu.

Zanimljive su autorove ideje o izmjeni izgleda školskog prostora, ukidanju razreda kao nedjeljive cjeline i formiranja grupa učenika sa sličnim ritmom rada. Ako su nastavni ciljevi točno određeni, autor smatra da čak i institucija podjele školovanja po školskim godinama gubi svoj smisao.

Freddi za Saussureov pojam »langue« upotrebljava naziv makrojezik. Makrojezik nije jedinstven sustav, postoje regionalne razlike, tj. različiti regiolekti i dijalekti, varijante prema društvenoj pripadnosti govornika — sociolekti i mikrojezici pojedinih struka. To grafički izgleda ovako:

- T — talijanski (makrojezik)
 s — sociolekti
 r — regiolekti
 ms — mikrojezici struka

Strelice u dva pravca na grafičkom prikazu pokazuju unutrašnji dinamizam makrojezika.

Autor se zanima za mikrojezike struka i zaključuje da što se mikrojezik više približava formalizaciji i specijalizaciji, to više gubi metalingvističku funkciju i postaje jezik objekt. Na primjer, formalistički jezik geometrije ne može se upotrijebiti da bi sam sebe analizirao. U takvu mikrojeziku nema više stilističke komponente. Činjenica se točno izražava samo na jedan način. Znanstvena terminologija morala bi biti jednoznačna. Najviši stupanj specijalizacije stručnog jezika su formule. Taj oblik komunikacije razumljiv je samo stručnjacima i najudaljeniji je od općeg jezika. Upravo zato stručnjaci mogu razumjeti usko specijalističke tekstove pisane i na jezicima koje dobro ne poznaju.

Autor je dosljedan u svojim idejama. Misao mu je jasna. Ovu je knjigu očito namijenio nastavnicima stranih jezika. U izlaganju je prepoznatljiva bogata literatura koju autor jasno interpretira, a zatim iznosi vlastite zaključke. Vrlo je zanimljiv i drugi dio knjige iako je objavljen ranije od prvog dijela. I u tom se dijelu ističu autorovi stavovi prema televiziji u nastavi stranih jezika, kao i mogućnost primjene televizije u usavršavanju nastavnika jezika. Jasna je i potreba kontrastivnog proučavanja jezika i primjenjivost tih rezultata u nastavi jezika.

Mislim da ova knjiga svojim jasnim izlaganjem može privući nastavnike jezika i pomoći im u sistematiziranju i proširivanju znanja.

Napominjem da je na kraju knjige pregledno navedena bogata bibliografija koja u većem dijelu naslova obuhvaća razdoblje od 1963—1979. godine.